

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2159/2517

นายเนียน จิตรภิมย์ ในฐานะผู้อนุบาลนายแมน จิตรภิมย์ ผู้ไร้ความสามารถ โจทก์ นางเม้า จิตรภิมย์ ในฐานะผู้จัดการมรดกนายแมน จิตรภิมย์ จำเลย

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1457, ป.พ.พ. มาตรา 39, ป.พ.พ. มาตรา 1561, ป.พ.พ. มาตรา 1562, ป.พ.พ. มาตรา 1563, ป.พ.พ. มาตรา 1581, ป.พ.พ. มาตรา 1361

ย่อ / หลักกฎหมาย

กรณีกรียาเป็นผู้อนุบาลสามีซึ่งเป็นผู้ไร้ความสามารถตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1457 นั้น มาตรา 1581ไม่ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยความปกครองมาบังคับจึงจะนำมาตรา 1561, 1562, 1563. ซึ่งเป็นบทบัญญัติว่าด้วยความปกครองมาบังคับแก่กรียาซึ่งเป็นผู้อนุบาลสามีหาได้ไม่กรียาซึ่งเป็นผู้อนุบาลสามี มีสิทธิทำนิติกรรมขายสินบริคณห์ได้โดยลำพัง หากกระทำไปเพื่อประโยชน์ของสามีตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 710/2490 แต่การที่กรียาเอาที่ดินสินบริคณห์ไปยกให้แก่บุตรคนหนึ่งโดยเสนหา มิใช่กระทำไปเพื่อประโยชน์ของสามีแต่อย่างใด กรียาในฐานะผู้อนุบาลจึงไม่มีสิทธิเอาที่ดินส่วนที่เป็นของสามีไปยกให้แก่บุตรโดยเสนหาได้ คงมีสิทธิกระทำได้ในฐานะที่เป็นกรียา ซึ่งมีส่วนเป็นเจ้าของที่ดินสินบริคณห์นั้นด้วย โดยมีพักต้องได้รับอนุญาตจากสามีตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา 39 นิติกรรมการให้ที่ดินโดยเสนหาดังกล่าว จึงผูกพันส่วนที่เป็นของกรียา แต่ไม่ผูกพันส่วนของสามี เมื่อข้อเท็จจริงไม่ปรากฏว่าที่ดินสินบริคณห์นั้น สามีกับกรียามีส่วนคนละเท่าใด และกรียาก็ทำนิติกรรมให้บุตรมีชื่อถือกรรมสิทธิ์ที่ดินร่วมกับสามีอันมีผลเท่ากับกรียายอมสละส่วนของตนให้แก่บุตรเท่านั้น นิติกรรมรายนี้จึงไม่เป็นโมฆะ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องว่า โจทก์และนายแมนเป็นบุตรนายแมน นางต้อมจิตรภิมย์ จำเลยเป็นกรียานายแมน เดิมนางต้อมเป็นผู้อนุบาลนายแมนผู้ไร้ความสามารถตามคำสั่งศาล ต่อมานางต้อมตาย โจทก์เป็นผู้อนุบาลนายแมนตามคำสั่งศาลต่อมา ส่วนจำเลยเป็นผู้จัดการมรดกนายแมนตามคำสั่งศาล เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2513 นางต้อมซึ่งเป็นผู้อนุบาลนายแมนได้เอาชื่อนายแมนใส่ลงในโฉนดที่ดินของนายแมน โดยนางต้อมทำนิติกรรมยกให้โดยเสนหา โดยนายแมนไม่มีสิทธิทั้งศาลไม่ได้อนุญาตให้นางต้อมทำได้ นิติกรรมดังกล่าวจึงเป็นโมฆะเป็นการเสียหายแก่นายแมนและไม่ใช้เจตนาของนายแมน โจทก์ได้บอกเลิกและให้จำเลยถอนชื่อนายแมนออกจากโฉนดที่ดินของนายแมนแล้วจำเลยเพิกเฉย จึงขอให้ศาลพิพากษาวานิติกรรมยกให้ระหว่างนางต้อมกับนายแมนเป็นโมฆะ ให้จำเลยถอนชื่อนายแมนออกจากโฉนดที่ดินของนายแมน ถ้าไม่ปฏิบัติตาม ขอให้ถือเอาคำพิพากษาเป็นการแสดงเจตนาของจำเลย จำเลยให้การว่า ฟ้องโจทก์เคลือบคลุม โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องที่ดินตามโฉนดที่ฟ้องเป็นสินสมรสระหว่างนายแมนกับนางต้อมขณะทำนิติกรรมนางต้อมยังไม่ขาดจากการเป็นสามีกรียากับนายแมนนิติกรรมยกให้ย่อมผูกพันสินบริคณห์ส่วนของนางต้อม เมื่อนายแมนถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถนิติกรรมดังกล่าวจึงสมบูรณ์โดยนางต้อมไม่ต้องได้รับอนุญาตจากศาล นางต้อมกับนายแมนมิได้ร่วมกันทำกถฉ้อฉล ไม่ได้แสดงเจตนาหลอแต่กระทำโดยสุจริตเป็นการให้ระหว่างมารดากับบุตร เฉพาะส่วนของตนในสินบริคณห์ไม่เป็นโมฆะ

วันซึ่งสองสถาน ศาลชั้นต้นเห็นว่า ประเด็นที่ต้องวินิจฉัยมีเพียงว่านางต่อมมีอำนาจทำนิติกรรมยกที่ดิน (ตามฟ้อง) ให้แก่นายเมี้ยนหรือไม่ และกระทำไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้ววินิจฉัยว่า นางต่อมทำนิติกรรมยกให้โดยสุจริตและชอบด้วยกฎหมาย พิพากษายกฟ้องโจทก์ โจทก์อุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน โจทก์ฎีกา ข้อเท็จจริงฟังได้เป็นยุติว่า โจทก์และนายเมี้ยนเป็นบุตรนายแก่น นางต่อม จำเลยเป็นภริยานายเมี้ยน นายแก่นถูกศาลสั่งให้เป็นบุคคลไร้ความสามารถ และให้อยู่ในความอนุบาลของนางต่อมที่ดินโฉนดที่ 875 ในโฉนดมีชื่อนายแก่นเป็นผู้ถือกรรมสิทธิ์ระหว่างนางต่อมเป็นผู้อนุบาล นางต่อมได้เอาที่ดินโฉนดที่ 875 จดทะเบียนยกให้นายเมี้ยนเป็นเนื้อที่ 10 ไร่ และแบ่งแยกโฉนดแล้วต่อมา พ.ศ. 2513 นางต่อมได้แบ่งแยกที่ดินโฉนดที่ 875 ที่เหลือ 20 ไร่ออกเป็นอีกโฉนดหนึ่งขายให้นายธนาเพื่อเอาเงินไว้เลี้ยงดูนายแก่นและทำบุญ คงเหลือที่ดินโฉนดที่ 875 อีก 10 ไร่ 2 งาน 17 วา คือ ที่พิพาท เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน 2513 นางต่อมได้ใส่ชื่อนายเมี้ยนในโฉนดที่ 875 ให้ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับนายแก่น โดยนางต่อมมอบอำนาจให้นายเมี้ยนทำนิติกรรมยกให้โดยเสนหาแทนนางต่อมวันที่ 9 ธันวาคม 2513 นายเมี้ยนตาย ศาลได้มีคำสั่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการมรดก ต่อมาวันที่ 19 มกราคม 2514 นางต่อมตาย ศาลได้มีคำสั่งให้นายแก่นอยู่ในความอนุบาลของโจทก์ ในปัญหาว่า นางต่อมไม่มีอำนาจทำนิติกรรมยกที่พิพาทให้นายเมี้ยนเพราะไม่ปฏิบัติตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1561, 1562, 1563 และ 1581 นั้น ศาลฎีกาเห็นว่าบทกฎหมายที่โจทก์อ้างเป็นบทบัญญัติว่าด้วยความปกครองแต่ 1581 ไม่ให้นำบทบัญญัติว่าด้วยความปกครองมาบังคับแก่สามีหรือภริยาที่ศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ และมีผู้อนุบาลแล้ว ตามมาตรา 1457 กรณีนี้จึงไม่อยู่ภายในบังคับแห่งบทบัญญัติที่โจทก์อ้าง ส่วนในปัญหาว่า แม้ที่ดินโฉนดที่ 875 เป็นสินบริภัณฑ์ของนายแก่นกับนางต่อมแต่นางต่อมได้แบ่งแยกเอาไปขายเสีย 10 ไร่แล้ว ย่อมไม่มีส่วนของนางต่อมในที่พิพาทที่เหลืออยู่ นางต่อมจึงไม่มีอำนาจยกที่พิพาทอันเป็นส่วนของนายแก่น ให้นายเมี้ยนโดยเสนหานั้น ศาลฎีกาเห็นว่าตามหนังสือมอบอำนาจ หมาย ล.1 และบันทึกข้อตกลงเรื่องกรรมสิทธิ์รวมหมาย จ.1 มีข้อความว่านางต่อมมอบอำนาจให้ไปจดทะเบียนกรรมสิทธิ์ร่วมในโฉนดที่ดิน 875 ซึ่งเป็นชื่อสามีของนางต่อมผู้ถูกศาลสั่งวิกลจริต และนางต่อมได้รับคำสั่งศาลให้ดูแลแทนสามี โดยให้นายเมี้ยนบุตรชายของนางต่อมกับนายแก่นสามีของนางต่อมมีสิทธิร่วมกันในที่ดินโฉนดที่ 875 ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่า ทรัพย์พิพาทเป็นสินบริภัณฑ์ของนายแก่นกับนางต่อม แม้ในนิติกรรมยกให้จะมีชื่อนางต่อมเป็นผู้ทำนิติกรรมแต่ผู้เดียว ก็ย่อมผูกพันสินบริภัณฑ์ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1361 วรรค 2 และมาตรา 30 เพราะนางต่อมเป็นผู้อนุบาลนายแก่นสามีอยู่แล้ว จึงมีพักต้องได้รับความยินยอมจากสามีตามนัยคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 710/2490 ระหว่างนายอนันต์ พรชัย โจทก์ นางกระแสน กับพวก จำเลย ปรากฏว่าคดีนั้นเป็นเรื่องภริยาซึ่งเป็นผู้อนุบาลสามีทำสัญญาขายเรือนพิพาทซึ่งเป็นสินบริภัณฑ์ โดยตกลงซื้อขายกันขณะที่สามีป่วยอยู่ที่โรงพยาบาลและภริยาได้รับเงินล่วงหน้าจากผู้ซื้อ เพื่อใช้จ่ายในการร้องขอเป็นผู้อนุบาลสามี จะเห็นได้ว่าคดีนั้นภริยากระทำไปเพื่อประโยชน์ของสามี ศาลฎีกาได้วินิจฉัยในคดีนั้นว่าภริยาซึ่งเป็นผู้อนุบาลสามีมีสิทธิทำสัญญาขายเรือนพิพาทซึ่งเป็นสินบริภัณฑ์ได้ตามลำพัง ข้อเท็จจริงในคดีนั้นแตกต่างกับคดีเรื่องนี้มาก จึงยกเอาหลักวินิจฉัยดังกล่าวมาใช้ในคดีนี้หาได้ไม่ เพราะคดีนี้เป็นเรื่องนางต่อมเอาที่พิพาทอันเป็นสินบริภัณฑ์ไปยกให้แก่นายเมี้ยนโดยเสนหามิใช่กระทำไปเพื่อประโยชน์ของนายแก่นผู้เป็นสามีแต่อย่างใด ศาลฎีกาจึงเห็นว่านางต่อมในฐานะผู้อนุบาลนายแก่น ไม่มีสิทธิเอาที่ดินส่วนที่เป็นของนายแก่นไปยกให้แก่นายเมี้ยนโดยเสนหา

ปัญหาควมมีว่านิติกรรมการยกให้ระหว่างนางต่อมกับนายเมี้ยนผูกพันที่พิพาทอันเป็นสินบริภัณฑ์เพียงใด ศาลฎีกาเห็นว่า ตามบทบัญญัติมาตรา 39 แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ เมื่อสามีถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หญิงมีสามีย่อมทำการอันผูกพันส่วนของตนในสินบริภัณฑ์ได้โดยมิพักต้องได้รับอนุญาตของสามี ดังนั้น นิติกรรมการยกให้ที่นางต่อมได้กระทำไป แม้จะกระทำในฐานะผู้อนุบาลของนายเมี้ยนแต่ก็เป็นการทำในฐานะที่เป็นภริยาของนายเมี้ยนด้วย ปรากฏว่าที่ดินโฉนดที่ 875 เป็นสินสมรสระหว่างนางต่อมกับนายเมี้ยนนางต่อมจึงมีส่วนเป็นเจ้าของที่ดินโฉนดที่ 875 นี้ด้วย นิติกรรมการยกให้ที่ดินโฉนดที่ 875 จึงผูกพันส่วนที่เป็นของนางต่อม แต่ไม่มีผลผูกพันส่วนที่เป็นของนายเมี้ยนแม้โจทก์ในฐานะผู้อนุบาลคนใหม่ของนายเมี้ยนจะมีสิทธิขอให้เพิกถอนนิติกรรมการยกให้ที่ดินส่วนที่เป็นของนายเมี้ยนได้ก็ตามแต่ข้อเท็จจริงในสำนวนไม่ปรากฏว่าที่ดินโฉนดที่ 875 อันเป็นสินสมรสนั้น นายเมี้ยนกับนางต่อมมีส่วนคนละเท่าใด ทั้งข้อเท็จจริงก็ได้ความแต่เพียงว่านางต่อมให้นายเมี้ยนมีชื่อถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับนายเมี้ยนอันมีผลเท่ากับนางต่อมยอมสละส่วนของตนให้แก่นายเมี้ยนเท่านั้นนิติกรรมการยกให้ระหว่างนางต่อมกับนายเมี้ยนจึงหาเป็นโมฆะดังโจทก์อ้างไม่ พิพากษายืน

องค์คณะ

ศวิต สมหวัง · พิชัย รชตะนันท์ · อุดม พันด้วน

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: deka.supremecourt.or.th · <https://thaideka.online/deka/2159/2517>